

2011-11-11

Dnr 43-2011:2169

Huddinge kommun
barn-utbildning@huddinge.se

Rektorn vid Hörningsnässkolan
marianne.widercrantz@huddinge.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Hörningsnässkolan
i Huddinge kommun

Tillsyn av Hörningsnässkolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Huddinge kommun under läsåret 2011/12. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Hörningsnässkolan besöktes av Skolinspektionen den 11- 12 oktober 2011. Ansvariga för tillsynen var utredarna Malin Söderberg och Jane Strandberg.

Tillsynen av Hörningsnässkolan visar en skola som på ett flexibelt och målinriktat sätt arbetar för att skapa en trygg skolmiljö med studiero. Skolinspektionen bedömer genom observationer, intervjuer och dokumentstudier att lärarna och skolledningen på ett aktivt sätt verkar för att förebygga kränkande behandling och arbeta med värdegrundsfrågor. Trots detta arbete finns det elever vid skolan som i enkäter och intervjuer beskriver en skolmiljö där det ibland förekommer konflikter och incidenter. Eleverna beskriver dock hur de regelbundet är delaktiga i skolans kartläggning av skolmiljön. Skolan redovisar också ett tydligt och väl känt system för att hantera och dokumentera incidenter där någon elev upplever sig kränkt.

Skolans kunskapsresultat är förhållandevis goda. Skolinspektionens tillsyn visar dock att skolans kvalitetsarbete huvudsakligen inkluderar de ämnen som har nationella prov, d.v.s. i år 3 svenska och matematik och i år 5 svenska, matematik och engelska. För dessa ämnen finns analyser och tydliga åtgärder. Vad gäller övriga ämnen sker analysen huvudsakligen på individnivå. Vidare framkommer under tillsynen att rektorn uppmärksammat att det goda resultatet i övriga ämnen kan bero på brister i bedömningen, något som tillsynen bekräftar. Frågor som lärarnas bedömning av elevernas kunskaper och återkopplingen av denna bedömning till eleverna genom skriftliga omdömen och utvecklingssamtal har dock inte ingått i skolans kvalitetsarbete.

Skolan har god tillgång på särskilt stöd. Dock identifierar Skolinspektionen brister i arbetsgången och beslutsfattandet kring särskilt stöd. Allvarligast är att det är oklart vem som fattar beslut om åtgärdsprogrammen och att de som är ansvariga för att upprätta åtgärdsprogrammen inte förfogar över skolans resurser och inte har kännedom om alla åtgärder som elever har rätt att få ta del av om de har behov av dessa, såsom studiehundledning på modersmålet. Det är viktigt att skolans arbete med att utreda behovet av särskilt stöd och upprätta åtgärdsprogram utvecklas för att stödja alla elever att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Tillsynen visar att rektors pedagogiska ledarskap måste stärkas. Rektorn har god kunskap om vissa delar av verksamheten, såsom trygghetsarbetet och närvarouppföljning. Dock saknas en kvalitetssäkring av undervisningen. Det är tydligt hur rektorn arbetar för att utveckla utbildningen för att skapa en tryggare skola, men det finns brister i utvecklingsarbetet för att utveckla undervisningen för att nå ett förbättrat kunskapsresultat.

Skolinspektionens granskning av skolans erbjudande av utbildning i form av till exempel undervisningstid, avgiftsfrihet, resurser och närvarokontroll, visar att skolan ser till att eleverna på Hörningsnässkolan får tillgång till utbildning i den omfattning de har rätt till.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Hörningsnässkolan i Huddinge måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Huddinge kommun att senast **2012-02-20** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar läroplanens krav (1 kap. 11 § skollagen, 5 kap. 14 och 15 § skolförordningen, Lgr 11 3.18 Svenska som andraspråk).
- Se till att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 och 11 §§ skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande så att eleverna ges möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

I detta ingår att:

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (4 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande).
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektors ansvar).

Särskilt stöd

Rektor ser inte till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas, i de fall då det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd så att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

I detta ingår att:

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor (3 kap. 8 § skollagen).
- Se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap. 8 § skollagen).
- Se till att samråd med elevhälsan sker vid utredningen (3 kap. 8 § skollagen).

- Se till att rektor fattar beslut om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och att insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att lärarna regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav (Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg, Riktlinjer).
- Se till att informationen vid utvecklingssamtalet grundar sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till kunskapskraven i läroplanen (3 kap. 4 § och 10 kap. 12 § skollagen, Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem).
- Se till att de skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen så att

I detta ingår att:

- Se till att rektorn i sitt arbete verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § och 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen).
- Se till att rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (4 kap. 5 § skollagen).
- Se till att rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § skollagen).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen .

I detta ingår att:

- Se till att det är tydligt i vilka fall, och till vem, rektor har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter (2 kap. 9-10 §§ skollagen).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Kunskapsresultaten vid Hörningsnässkolan är förhållandevis goda. Av Skolverkets nationella statistik för vårterminen 2010 framgår att andelen elever som nådde kravnivån i respektive delprov i de nationella proven i år 5 i genomsnitt är 93 procent och genomgående är större än i riksgenomsnittet. Vad gäller de nationella proven i år 3 varierar resultatet mer. Resultatet för delproven i ämnesprovet i svenska är med något undantag bättre än riksgenomsnittet, och varierar mellan 87 till 100 procent. Resultaten för ämnesprovet i matematik visar att resultatet på några delprov är sämre. Detta har uppmärksammats av skolan och åtgärder har planerats.

Av skolans egna uppgifter om resultaten våren 2010 framkommer att 77 procent av alla elever i år 3 bedömdes nå målen i respektive ämne. Resultatet är lägst i matematik, där 92 procent bedömdes nå målen. I ämnena svenska, engelska och idrott och hälsa bedömdes 96 procent nå målen. Utöver detta var måluppfyllelsen 100 procent i resterande ämnen. För år 5 är resultaten i alla ämnen liknande. 71 procent av eleverna bedöms nå målen i alla ämnen. Måluppfyllelsen i svenska, matematik, engelska och idrott och hälsa varierar från 88 till 95 procent. I resterande ämnen bedömer lärarna att alla elever når målen. Tillsynen visar dock att det finns brister i lärarnas bedömning.

Resultat av värdegrundsarbetet

Huddinge kommuns skolenkät är gemensam för Hörningsnässkolan och Ängsnässkolan. Rektor har också genomfört en Olweusenkät för de båda skolenheterna. I kommunens enkät för läsåret 2010/11 uppgav 94 procent av eleverna i Hörningsnäs- och Ängsnässkolan att de känner sig trygga i skolan. Detta resultat harmonierar med resultatet av Hörningsnässkolans Olweusenkät, där 5,4 procent av eleverna svarat att de upplever att de utsatts för mobbing. Detta resultat är lägre än när skolan började använda sig av enkäten för fem år sedan. Däremot är resultatet avseende elevernas trygghet i skolan i kommunens enkät mer eller mindre konstant under samma period. Elever vid Hörningsnässkolan beskriver i intervjuer att det ibland förekommer konflikter, men alla elever beskriver att de vet vart de ska vända sig när sådant inträffar.

Skolans rektor uppger att skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågor genom både Olweusmetoden och andra satsningar utifrån kartläggningar av skolans behov. Rektorn uppger vidare att de genom kontinuerliga mätningar och i Olweusenkäten ser att arbetet ger resultat.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen följa de riktlinjer och mål som anges i läroplanen. Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. De bestämmelser som återfinns i läroplanen om ämnet svenska som andraspråk anger att ett av ämnets syften är att ge eleverna rika möjligheter att kommunicera utifrån sin kunskapsnivå, att utveckla sina kunskaper om uttal, ord och begrepp samt utveckla förmågan att välja och använda språkliga strategier. Av skollagen framgår vidare att det i utbildningen ska tas hänsyn till elevers olika behov och att en strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Vidare framgår av läroplanen för grundskolan att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Av intervjuer med rektorn framkommer att undervisningen i svenska som andraspråk är organiserad så att eleven följer undervisningen i svenska som modersmål och ett par gånger i veckan får stöd av skolans speciallärare som är inriktat på kursplanen i svenska som andraspråk. Beroende på elevens behov kan antalet stödtillfällen utökas något. Rektorn bekräftar att ordinarie undervisning utgår från kursplanen för svenska och att kursplanen för svenska som andraspråk endast används när elevens kunskapsutveckling ska bedömas. Detta medför att eleven inte får en undervisning som följer de anvisningar om ämnets syfte som anges i kursplanen.

Av intervjuer med elever framkommer att undervisningen huvudsakligen är organiserad så att alla gör samma sak, men att snabba elever kan få extrauppgifter. Denna bild stämmer med Skolinspektionens iakttagelser i samband med verksamhetsbesök. I in-

tervjuer med lärare och annan personal framkommer att det varierar mellan lärarna i vilken utsträckning de anpassar undervisningen till elevernas behov. Det ges exempel på att det kan förekomma att eleverna har olika material och att man kan anpassa placering. Av intervjuer med lärarna framkommer att det saknas strategier för hur undervisningen kan anpassas till elevernas olika behov och förutsättningar. Lärarna ger inga exempel på hur de planerar och organiserar undervisningen för att hänsyn ska tas till elevens behov.

Skolinspektionen förelägger därför Huddinge kommun att se till att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar läroplanens krav samt att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Författning:

1 kap. 4 och 11 §§ skollagen

5 kap. 14 och 15 §§ skolförordningen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning och 3.18 Svenska som andraspråk

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. Av läroplanen framgår att lärarna svarar för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Lärarna är vidare ansvariga för att tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Läroplanen pekar också ut rektor som ansvarig för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av finns ingen planering av hur inflytandet ska utformas. Av intervjuer med lärare och rektor framkommer vidare att skolan inte har någon strategi för att se till att det sker en progression i elevernas möjlighet till inflytande i förhållande till deras ålder och mognad.

I intervjuer med elever framkommer att eleverna uppfattar att det är lärarna som planerar undervisningen. Lärarna beskriver i intervjuer att de till viss del, genom omröstningar och eget arbete där eleverna själva väljer vad de vill arbeta med, ger eleverna

möjligheter till inflytande. Lärarna uppger vidare att de tycker att det är svårt att hitta vägar till verkligt inflytande med de minsta barnen.

Därför förelägger Skolinspektionen Huddinge kommun att se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten, att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad och att se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Författning:

4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektors ansvar

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Rektor ser inte till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas, i de fall då det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering:

I skollagen anges hur skolan ska agera om en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller då elever har andra svårigheter i skolsituationen. Av denna bestämmelse framgår att lärare som upptäcker att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska nås ska anmäla detta till rektor. Rektor är därefter ansvarig för att se till att behovet skyndsamt utreds. I samband med denna utredning ska samråd med elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövt. Utifrån utredningens resultat, fattar rektor, eller den som rektorn utsett, beslut om åtgärdsprogram. Ett åtgärdsprogram ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av intervjuer med rektorn, lärare och övrig personal framkommer att det saknas en rutin att lärarna vid Hörningsnässkolan ska anmäla till rektor när de uppmärksammar att en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn får istället signal om detta först när rektorn får originalet av åtgärdsprogrammet eller genom annan uppföljning av elevernas kunskapsresultat.

Rektorn och lärarna uppger att instruktionen till lärarna är vidare att det är deras uppdrag att genomföra en pedagogisk utredning för att utröna om eleven är i behov av särskilt stöd. Rektorn uppger vidare att lärarna har gått en utbildning i att skriva pedagogiska utredningar. Lärarna uppger dock i intervjuer att de inte känner till någon gemensam instruktion om vilka aspekter som ska ingå i en sådan utredning. Special-

lärarna uppger i intervjuer att kartläggningen ska utreda elevens styrkor och svagheter på organisationsnivå liksom på grupp- och individnivå, och att deras utredning inkluderar detta. Lärarna uppger att de har möjlighet att be speciallärarna om hjälp vid utredningen, men att det också förekommer att de gör kartläggningen själva. Vid intervjuer med lärarna beskriver de inte vilka parametrar en sådan utredning ska utgå ifrån, utan förklarar att de på bästa sätt utifrån egen kunskap försöker att ta reda på vad elevens svårighet består i. De pedagogiska utredningar som Skolinspektionen tagit del av visar på att dessa inte alltid klarlägger vad läraren bedömer är elevens behov.

Enligt skolans flödesschema för det särskilda stödet ska elevhälsan kontaktas när "arbetslagets möjligheter är uttömda". Rektorn, lärare och övrig personal bekräftar i intervjuer att detta beskriver hur skolan arbetar.

Enligt rektorn har hon delegerat åt lärarna att upprätta åtgärdsprogram. Detta bekräftas av skolans delegationsbeskrivning och av lärarna. I praktiken innebär dock detta att det är lärarna, eller speciallärarna, som fattar beslut om åtgärdsprogram. Uppdraget att besluta om åtgärdsprogram har enligt delegationsbeskrivningen och intervju med rektor inte överlåtits. Lärarna och speciallärarna bekräftar också att de inte uppfattat att de fattar beslut om åtgärdsprogram utan endast upprättar ett åtgärdsprogram som motsvarar de behov som kartläggningen visat på. Det framgår vidare att lärarna endast uppfattar att de har rätt att formulera åtgärder som inbegriper deras undervisning och möjligheter i klassrummet. De beskriver vidare att de inte har möjlighet att besluta om andra resurser, såsom att prioritera speciallärares tid.

Skolinspektionen har granskat exempel på åtgärdsprogram. Det finns exempel där elevens behov inte framgår och som inte tar sin utgångspunkt i den pedagogiska kartläggningen. I detta fall är åtgärdena vagt formulerade och består av att eleven ska träna bokstäver, få enskild undervisning och få sommarläxa. Det är oklart på vilket sätt åtgärdena tillgodoser elevens behov och vilket skolans ansvar är.

I de åtgärdsprogram som skolan presenterat för Skolinspektionen är det långt emellan åtgärdsprogrammets upprättande och uppföljning, upp till fem månader. Av ett åtgärdsprogram, med tillhörande uppföljningar, framgår det att samma åtgärder förs över till nästa åtgärdsprogram, trots att uppföljningen visar att de inte haft effekt och att målen inte nåtts.

Skolinspektionen förelägger därför Huddinge kommun att vidta åtgärder så att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Skolinspektionen påpekar också att det är viktigt att skolan säkerställer att vårdnadshavare får information om att rektors beslut om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Författning:

3 kap. 8 och 9 §§ skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Av läroplanen framgår att läraren har ett ansvar att utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. I skollagen framgår vidare att eleven och vårdnadshavarna fortlöpande ska informeras om elevens utveckling. Vidare anges att utvecklingssamtalet ska ge information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas och att informationen ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen. Utöver utvecklingssamtalet ska det också finnas en skriftlig individuell utvecklingsplan. I denna ska finnas omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i och en sammanfattning av de insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Av skolans verksamhetsredogörelse och av intervju med rektorn framkommer att rektorn bedömer att det finns en risk att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper i andra ämnen än svenska, matematik och engelska inte är lika grundlig och systematisk som i ovannämnda tre ämnen. I intervjuer med lärare framkommer att lärarna har fokuserat på svenska, matematik och engelska i hög grad. Vidare uppger de att de kraven inte är lika tydliga i till exempel SO-ämnen och NO-ämnen och att man inte utvärderar elevens kunskapsutveckling i samma utsträckning, utan att det kan räcka med att eleven deltagit.

De brister som finns i skolans arbete med att bedöma elevens kunskapsutveckling i alla ämnen syns också i skolans information till hemmet. De protokoll från utvecklingssamtal som Skolinspektionen tagit del av innehåller i vissa ämnen relevant information om elevens kunskapsutveckling i relation till kunskapskraven i läroplanen. I flera ämnen består dock lärarens kommentar av 'jobbar bra'. För de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena ges en samlad kommentar där det huvudsakligen framgår vilket arbetsområde som behandlats i respektive ämne. Elever uppger i intervjuer att deras uppfattning är att utvecklingssamtalen bara handlar om svenska, matematik och engelska. Lärarna uppger i intervjuer att alla ämnen behandlas, men att de förstår att eleverna kan uppfatta att det är mest svenska, matematik och engelska eftersom det är dessa ämnen som eleverna oftast behöver utveckla.

Skolans skriftliga omdömen består av en checklista där lärarna med ett kryss indikerar om eleven bedöms nå målen i årskurs 3 respektive 5 eller inte. Om en lärare markerat att en elev inte bedöms nå målen, framgår att denne ska ha upprättat ett åtgärdspro-

gram. Därutöver ges, med hjälp av kryss, information om huruvida eleven 'oftast' eller 'ibland' når övriga mål i läroplanen, exempelvis om eleven kan samarbeta eller vågar säga det den vill.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår att de insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven till stor del består av att eleven ska träna hemma eller utnyttja arbetstiden. I de fall insatser ska göras av skolan är det otydligt vad som ska göras och av vem.

Mot bakgrund av detta förelägger Skolinspektionen Huddinge kommun att vidta åtgärder så att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker i enlighet med författningarna och så att eleven och elevens vårdnadshavare informeras fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Författning:

3 kap. 4 §, 10 kap. 12-13 §§ skollagen, Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem och 2.7 Bedömning och betyg, Riktlinjer.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Det framgår vidare att rektorn ansvarar för enhetens kvalitetsarbete. Skollagen förtydligar också att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen uppfylls.

Vid Hörningsnässkolan finns en rektor och en biträdande rektor. Av intervju med rektorn för Hörningsnässkolan framgår att merparten av lärarna har biträdande rektor som närmaste chef och att rektor har personalansvar för speciallärare och lärare i praktiska ämnen, såsom slöjd och musik och övrig personal. Den pedagogiska ledningen beskriver rektorn att närmaste chef står för, men att rektor och biträdande rektor alltid informerar varandra. Vad gäller arbetet med värdegrundsfrågor kan rektorn redogöra för vilka initiativ rektor tar och hur rektor verkar för att detta arbete ska utvecklas.

Vad gäller undervisningens utveckling för att öka måluppfyllelsen beskriver rektorn att lärarna tar upp frågor på förekommen anledning med sin närmaste chef. Rektorn kan utöver detta inte beskriva hur hon arbetar för att utveckla undervisningen. Intervjuer med lärare bekräftar detta. Lärarna uppger att deras pedagogiska ledare är deras närmaste chef.

Av intervjuer med lärarna framkommer att några lärare har uppfattat av rektorn att ett tydligt ledarskap är ett viktigt inslag i deras undervisning. De kan dock inte ge exempel på hur de ska arbeta för att uppfylla detta eller hur rektorn följer upp att deras undervisning motsvarar detta krav. Rektorn beskriver att hon har svårt att hinna besöka lärarna i undervisningen, men att hon kvalitetssäkrar undervisningen genom arbetslagsledarna och genom att höra hur lärarna resonerar om sin undervisning vid klasskonferenser och elevvårdskonferenser. Biträdande rektor genomför klassrumsbesök. Rektorn och biträdande rektor uppger att de för många spontana samtal kring undervisningen, och att rektorn på så sätt får en bild av lärarnas undervisning. Det saknas dock styrning från rektorn i vilken riktning undervisningen ska utvecklas. Lärarna beskriver i intervjuer att de är osäkra på hur rektorn följer upp deras undervisning och uppger att de i liten omfattning får återkoppling kring sitt pedagogiska uppdrag.

Av intervjuer med rektorn, lärare och elever samt av granskningen av skolans skriftliga dokumentation av kvalitetsarbetet framgår att skolan har ett i flera hänseenden fungerande kvalitetsarbete. Vad rör frågor som de nationella proven, skolans arbete med särskilt stöd och trygghet finns uppföljningar av resultatet, analyser och åtgärder för förbättring. Dock saknas analyser på skol-, grupp- och ämnesnivå av kunskapsresultaten i stort. Den analys som görs av dessa resultat är huvudsakligen kopplad till enskilda elevers prestation eller behov av särskilt stöd. Av intervjuer med rektorn och av skolans verksamhetsredogörelse framgår vidare att det finns områden som inte följs upp och där analysen uteblir trots att det finns signaler om briser, såsom bedömning av elevernas kunskaper i alla ämnen och schemalagd undervisningstid.

Skolinspektionen förelägger därför Huddinge kommun att vidta åtgärder så att rektorn tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas samt att rektorn tar ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten och omsätter resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Författning:

2 kap. 9 § och 4 kap. 4, 5 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn får, enligt skollagen, uppdra åt en anställd som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor.

Av intervjuer med rektorn, lärarna och övrig personal framkommer att det är otydligt vem som fattar beslut om åtgärdsprogram. De facto är det vid skolan lärarna som fattar detta beslut då de upprättar programmen. I intervjuer med lärarna framkommer dock att de inte uppfattat att de har ansvar för att fatta beslut om särskilt stöd. Rektorn uppger vidare att lärarna endast fått uppdraget att upprätta åtgärdsprogram. Detta bekräftar av den skriftliga uppdragsbeskrivningen. Genom intervjuer med lärarna framkommer vidare att de inte har kännedom om alla åtgärder som elever har rätt att få ta del av om de har behov av dessa, såsom studiehandledning på modersmålet. Av intervjuer med skolledningen och lärarna, samt av skriftliga uppgifter från rektorn, framkommer vidare att det är oklart vilka ledningsuppgifter som har överlåtits till biträdande rektor. Rektorn har i samband med faktakontrollen av beslutet inkommit med en beskrivning av biträdande rektors uppdrag. Beskrivningen listar de områden som den biträdande rektorn har uppdrag inom, men klargör inte hur detta uppdrag begränsas. Det framgår till exempel att den biträdande rektorn är ansvarig för pedagogiskt ledarskap, men av såväl dokumentationen som intervju med rektorn framkommer att det inte är helt tydligt vad som åligger den biträdande rektorn och vad som är rektorns uppdrag.

Skolinspektionen förelägger därför Huddinge kommun att vidta åtgärder så att det är tydligt i vilka fall, och till vem, rektor har överlätit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter.

Författning:

2 kap. 9-10 §§ skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Hörningsnässkolan

Hörningsnässkolan är en av två skolenheter i Hörningsnäs rektorsområde. Enheten omfattar förskoleklass och årskurserna 1 till 3. Skolan har ungefär 280 elever. Skolans lärare är indelade i årskursvisa arbetslag. Vid enheten finns två speciallärare; en som är kopplad till arbetslaget för årskurs 1 och en som är kopplad till arbetslagen för årskurs 2 och 3. Skolenheten leds av en rektor som även ansvarar för Ängsnässkolan. Till sin hjälp har rektorn en biträdande rektor.

Under läsåret pågår ett arbete för att förena de två skolenheterna för att skapa en gemensam skolenhet: Hörningsnässkolan. Skolorna har ett gemensamt elevhälsoteam bestående av kurator, skolsköterska, skolpsykolog och skolledning.

Rektorn har även ansvar för ett fritidshem knutet till skolan. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs dock i en separat rapport.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Jane Strandberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Malin Söderberg
Utredare

Skolinspektionen

2011-11-11

16 (18)

Dnr 43-2011:2169

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt**.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).